

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pošti. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 26. februarija 1873.

O b s e g: Odgovor na vprašanje in pa dober svet. — Roparsko gospodarstvo v gozdih. (Konec.) — Prislovice in reki iz Istre. — Volilna reforma od druge strani ogledana. — Odprto pismo gosp. prof. L. Gariboldi-ju. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Odgovor na vprašanje in pa dober svet.

Od sv. Marije Magdalene je došel „Novicam“ sledeči dopis:

„Lanskega leta je nekdo v Dunajskem listu „Gem. Zeitg.“ obširno popisal korist kokšje reje ter imenoval nekatere kraje na Nemškem, kjer se ne le ženski, temuč tudi možki spól s to rejo pridno pečá; hvalil je o tej reji Francoze in priporočal, naj bi se je tudi v Avstriji bolj poprijeli o sedanji dragini mesa. — Velika napaka pri reji kuretine je pa ta, da nekaterekrat v ugodnem času kokoši kokati nočejo, da bi se jim jajca podložila, — nikdar pa še nisem slišal ali bral, kako bi se tej napaki v okom priti moglo, da bi se kokoš siliti mogla o priležnem času kokati, kakor se druge živali silijo po plemenu iti. — Prosimo „Novice“, ali če kao drug vé, gotov pripomoček, naj ga naznani; gotovo vstreže marsikomu.“

Odgovor vredništva. Pričujoči dopis nam je dobro došel zato, ker nam priliko daje, našim gospodarjem in gospodinjam neki svet dati, po katerem si morejo privariti letos velik dobiček. In ta je: Gospodarji in gospodinje, planite letos, kolikor morete, na rejo kuretine! Od spomladi do jeseni bo na Dunaji vélika razstava, v katero bode ljudi iz vseh krajev svetá vrelo na milijone; ti pa bodo hoteli vsi jesti in Dunajčanje jih bodo morali vsak dan napasti. Med jedili najbolj priljubljene spadajo pečena piščeta, gosí in purani; še golobje bodo dobri. Od kod pa hočejo Dunajčanje toliko perutnine vzeti. Segali bodo po vseh deželah, njim bližnjih, kamor spada tudi naša slovenska zemlja. Kdor tedaj bode kaj imel, prav lahko bode spečal in draže kakor navadno. Tedaj, gospodinje, na noge že zdaj!

Po tem priporočilu prestopimo na odgovor na stavljeno nam vprašanje, prepuščamo pa tudi še drugim, naj razodenejo svoje skušnje.

Pred vsem moramo povedati, da živino siliti k plemenu ne veljá po postavah natornih; umetno prisiljena reč ni naravna; utegne se posrečiti enkrat, dvakrat, al potem je konec sile in nasledek njen še škoda. To veljá od španjskih muh in družih umetnih sil. Ne mislimo tedaj na umetno silo.

Al ravnajmo z živino po pravilih natornih, dajmo jej v vsaki starosti in vsakem letnem času to, česar potrebuje, in natora sama si bode pomagala; taka sila pa je naravna sila.

Kokoši ležejo — razen navadnega jesenskega 4 do 6 tednov trajajočega mavsanja in razen mrzlega zim-

skega časa — skor vsak dan po eno jajce, tako da puta leto in dan zleže kakih 100 do 160 jajc. Ko je zlegla 16 do 18 jajc, jih hoče valiti. Da tega ne more, se zapre nekoliko dni in dobro krmi (futra); potem pa začne spet jajca leči. Da puta pridno jajca leže, temu bistveno pomaga dober, ne prestar petelin, ako se mu ne prišteva več kot 20 put. Čez spomlad in poletje se puti podloži kakih 15 jajc, ktere izvali v 20 do 22 dnevih.

To je tek natore.

Kako pa se vendar, kakor pri vsaki vrsti živinoreje, po pravilih natore, tedaj po naravni poti pripomaga dá, da kokoši pridno ležejo in valijo, je to-le:

Kakor je gotovo, da mraz kokoši zadržuje, da ne nesó jajc, tako gotovo je tudi, da gorkota to pospešuje. Mnogi kmetje imajo zatega voljo kokoši pozimi v hiši. Dobro je, da se kurnik s kokošmi pozimi v kravji ali pa v ovčji hlev postavi, da kuretina mraza ne trpi, pa gornji pokrov kurnika mora dobro složen biti ne pa špranjast, da nesnaga ne more skoz-nj na kuretino padati. Skrbna gospodinja pa ne bo, kakor je pri nekterih gospodinjstvih navada, le enkrat v letu — narreč na pustni torek! — kurnik očediti dala, ampak skrbela bo, da se vsako soboto, v huji vročini poleti po dvakrat ali trikrat to delo na teden opravi in kurnik do dobrega očedi. V nesnažnih kurnikih kokoši vedno bolj hirajo (ušive postajajo ali sicer bolehe) pa malo ali celó nič jajc ne nesó. Tisti gospodinji tedaj, ktera skrbi, da imajo kokoši gorke in snažne gredé, in ktera jim daje dovelj in dobrega zobanja in ga včasih preminja (to je, da danes to dá, jutri pa to), bodo tedaj kokoši gotovo zgodaj začele nesti, — ktere pa zgodaj nesó, take tudi zgodaj ležejo in valé. Vendar gorkota in snažnost sama ni zadosti, siliti kokoši, da bi nesle; temu še le pripomaga njih piča. Tedaj je nekoliko umetnosti treba, da se to izpelje. Pomogleji so pa sledeči: 1. Potrebno je, da se kokošja piča — in najbolji za to je ječmen — vsikdar toliko praži (rošta), da popolnoma rujav postaja. 2. Pražni (roštani) ječmen se sme tudi nekoliko zavreti, potem pa kokošim jesti dati; voda pa, v kateri so ječmen kuhali, naj se jim za pitje postavi. 3. Poleti naj se nabere mladih semenskih kopriv, ki naj se posušé; pozimi pa naj se zavrejo in kokošim polagajo. 4. Najbolje nesejo kokoši, kakor nekteri trdijo, če se drobno zrezani kruh nekoliko praži, in potem v malo vina ali žganja pomočen kokošim jesti daje; al paziti je treba, da žganje ni prehudo in da se tako namočenega kruha ne dá preveč, sicer uboga žival pogine. — Tako, mislimo, da smo Vam pojasnili stvar in Vam ustregli kolikor mogoče na Vaše vprašanje.